

KOMPONENT 15: REFORMA JUSTÍCIE

Na Slovensku boli vyjadrené osobitné obavy týkajúce sa celkovej integrity justičného systému a dôvera v súdnictvo je v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ na veľmi nízkej úrovni. Korupcia predstavuje stále problém a problematiku zostáva aj vnímanie korupcie.

Cieľom tohto komponentu Plánu podporu obnovy a odolnosti SR je ďalšie zvyšovanie efektívnosti, integrity a nezávislosti justičného systému, ako aj boj proti korupcii. Cieľom reformy mapy súdnictva je zaviesť špecializáciu sudcov, a tým vytvoriť priestor pre lepšie a rýchlejšie rozhodnutia súdov. Investície spojené s reformou mapy súdnictva majú dva hlavné ciele. Prvým cieľom je zmodernizovať existujúce priestory a vybudovať alebo obstarat' nové priestory pre kľúčové súdy v novej justičnej mape. Druhým cieľom je investovať do analytických kapacít, digitálnych technológií a elektronizácie súdnych procesov s cieľom prispieť k lepšej kvalite a rýchlejšiemu poskytovaniu služieb a zvýšenej procesnej transparentnosti a obmedziť priestor pre korupčné praktiky.

Očakáva sa, že žiadne opatrenie v tomto komponente výrazne nenaruší environmentálne ciele v zmysle článku 17 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852, berúc do úvahy opis opatrení a zmierňujúce kroky stanovené v pláne obnovy a odolnosti v súlade so zásadou technického usmernenia týkajúceho sa uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“ (DNHS) (2021/C58/01).

Tento komponent prispieva k plneniu odporúčania pre jednotlivé krajiny 4 z roku 2019 a odporúčania pre jednotlivé krajiny 4 z roku 2020, konkrétne k zlepšeniu účinnosti a riešeniu otázok integrity v systéme súdnictva, ako aj k zvýšeniu úsilia o odhaľovanie a stíhanie korupcie a zabezpečeniu účinného dohľadu a presadzovania rámca boja proti praniu špinavých peňazí.

Reforma 1: Reorganizácia súdnej mapy

Fragmentácia slovenského súdneho systému oslabuje jeho účinnosť. Sudcovia nie sú schopní dostatočne sa špecializovať, čo znižuje efektívnosť a kvalitu súdnych rozhodnutí. Heterogénnosť systému vedie navyše aj k nedostatočnej transparentnosti.

Vďaka tejto reforme sa preto zlepší efektívnosť a kvalita súdnictva. Na tento účel sa zreorganizuje systém súdov tak, že sa zjednoduší, čím sa umožní väčšia špecializácia sudcov v oblasti trestného, občianskeho, obchodného a rodinného práva a pripraví sa pôda pre lepšie a rýchlejšie súdne rozhodnutia. Systém súdov bude pozostávať z novej siete prvostupňových správnych a všeobecných súdov (vrátane mestských súdov), odvolacích súdov a najvyššieho správneho súdu.

Hlavné právne predpisy, ktorými sa vykonáva reforma súdnej mapy, nadobudnú účinnosť do 31. decembra 2021. Prechod súdneho systému k menšiemu počtu súdov so špecializovanými sudcami sa dokončí do 31. marca 2023.

Reforma 2: Boj proti korupcii a posilňovanie integrity a nezávislosti súdnictva

Vysoká miera vnímanej korupcie je spojená s nedostatočnou dôverou v súdnictvo. Osobitným problémom je nedostatok prostriedkov na stíhanie korupcie a prania špinavých peňazí.

Táto reforma zahŕňa balík legislatívnych zmien zameraných na zlepšenie integrity a nezávislosti súdnictva a účinnejší boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí. Táto reforma sa vykoná v súlade s článkom 19 Zmluvy o EÚ s cieľom zabezpečiť účinnú súdnu ochranu.

Posilnenie integrity a nezávislosti súdnictva:

- Zriadi sa Najvyšší správny súd s právomocou konať ako disciplinárny súd pre sudcov, prokurátorov, exekútorov, notárov a správcov (súvisí s reformou 1).
- Súdna rada získa viac kompetencií pri overovaní majetkových pomerov sudcov a ich sudcovských spôsobilostí. Okrem toho sa zavedie regionálny princíp volieb do súdnej rady, aby sa zabezpečila lepšia reprezentatívnosť.
- Voľby sudcov ústavného súdu sa zlepšia a vnesie sa do nich viac transparentnosti pomocou viacerých prostriedkov, ako je poistka proti pasivite parlamentu pri voľbe sudcov, zavedenie rotačného princípu voľby sudcov s cieľom znížiť riziko, že priveľa sudcov bude vybraných jednou politickou stranou. Pri voľbách sudcov na kľúčové posty (sudcov ústavného súdu, generálneho prokurátora a špeciálneho prokurátora) sa zavedú verejné vypočutia.
- Pravidlá pre vykonávanie sudcovského povolania sa upravujú vrátane úpravy vekovej hranice 67 rokov pre sudcov a 72 rokov pre ústavných sudcov.

Zabezpečenie účinného dohľadu a presadzovanie rámca boja proti praniu špinavých peňazí:

- Zriadi sa Úrad pre správu zaisteného majetku a popritom sa zlepši právny rámec umožňujúci účinnejšie zaistenie majetku a jeho správu. Toto opatrenie súvisí s úsilím vyvíjaným v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí v komponente 16 Plánu obnovy a odolnosti SR.

Odhaľovanie a stíhanie korupcie:

- Zavedú sa nové trestné činy, ak sudcovia zneužijú zákony a ak zamestnanci verejnej správy požiadajú alebo prisľúbia neoprávnené výhody.

Časť týchto legislatívnych zmien bola plánovaná do 31. decembra 2020. Celý legislatívny balík nadobudne účinnosť do 30. septembra 2021.

Implementácia tejto reformy sa dokončí do 30. septembra 2021.

Investícia 1: Budovy pre reorganizovaný súdny systém

Nová súdna mapa, ktorú prinesie reforma 1 tohto komponentu (*Reorganizácia súdnej mapy*), si bude vyžadovať, aby sa vybudovalo niekoľko nových budov a aby sa dôkladne zrenovali alebo prispôbili existujúce súdne budovy.

Touto investíciou sa rozšíria kapacity, resp. zmodernizujú existujúce budovy, či prípadne vybudujú alebo obstarajú nové vhodné budovy pre kľúčové súdy v novej súdnej mape. Konkrétne sa musí vybudovať alebo nadobudnúť aspoň 80500 m² súdnych budov a zrenovovať aspoň 77500 m² súdnych budov. Renováciami sa musí dosiahnuť priemerná úspora primárnej energie minimálne na úrovni 30 %. Očakáva sa aspoň rekonštrukcia 25 prvostupňových všeobecných súdov, výstavba dvoch nových mestských súdov, výstavba najvyššieho správneho súdu a výstavba alebo renovácie troch prvostupňových správnych súdov, troch všeobecných odvolacích súdov a troch prvostupňových všeobecných súdov.

Implementácia investície sa dokončí do 31. decembra 2024.

Investícia 2: Digitalizácia a analytické kapacity

Justičný systém má značný priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o využívanie digitálnych technológií s cieľom zvýšiť účinnosť a transparentnosť. To zahŕňa zabezpečenie digitálne a centrálné dostupných súdnych spisov a IT vybavenia na súdoch.

Vďaka tejto investícii sa ešte viac zlepší účinnosť súdnictva tak, že sa zreformovanej sieti poskytne vybavenie umožňujúce digitálne vybavovanie prípadov a vytvorí sa potrebné systémy. Na tento účel sa zriadi elektronický obchodný register a elektronický centralizovaný systém súdneho riadenia. Tento systém súdneho riadenia umožní úplnú elektronizáciu riadenia súdnych podaní. Bude ho dopĺňať podporná analytická platforma, ktorá bude poskytovať digitálnu databázu judikatúry s možnosťou vyhľadávania, ktorá pomôže sudcom a urýchli rozhodnutia. Pokiaľ ide o IT vybavenie IT, pomocou tejto investície sa aspoň 6000 súdnych zamestnancov vybaví notebookmi, dokovacími stanicami, monitormi a telefónmi. Investícia zahŕňa aj ďalšiu potrebnú digitálnu infraštruktúru pre súdy, ako napríklad videokonferenčnú technológiu a bezdrôtový internet. Implementácia investície sa dokončí do 30. júna 2026.

A.2. Míľníky, ciele, ukazovatele a harmonogram monitorovania a realizácie pre nenávratnú finančnú podporu

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľník/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľníky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľníkov a cieľov
					Merná jednotka	Kontext	Cieľ	Štvrťrok	Rok	
1	15 – Reforma justície – Reforma 1: Reforma súdnej mapy – Právna úprava	Míľník	Zadefinovanie novej súdnej mapy	Nadobudnutie účinnosti zákona o sídlach a obvodoch súdov				4. štvrťrok	2021	Nadobudnutím účinnosti legislatívnej úpravy sa zafinancuje nový systém súdov. Zmenami súdnej mapy sa upraví sieť prvostupňových všeobecných súdov, vytvorí sa správne súdy, upravia sa všeobecné odvolacie súdy a vytvorí Najvyšší správny súd Slovenskej republiky.
2	15 – Reforma justície – Reforma 1: Reforma súdnej mapy – Právna úprava	Míľník	Zavedenie novej siete súdov	Reorganizovaná sieť súdov bude funkčná.				1. štvrťrok	2023	Bude dokončený prechod výkonu spravodlivosti na menší počet súdov a sudcovia budú špecializovaní (občianskoprávne, rodinné, trestné a obchodné právo) v najmenej troch súdnych agendách v každom novom súdnom obvode (1. štvrťrok/2023). Nová sieť prvostupňových všeobecných a správnych súdov, všeobecných odvolacích súdov a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky bude zriadená a funkčná (1. štvrťrok/2023).

3	15 – Reforma justície – Investícia 1: reorganizácia súdov – renovácia budov	Cieľ	Rekonštruovaná plocha budov súdov (v m ²)		Plocha (m ²)	0	77 500	4. štvrt'rok	2024	Z celkového cieľa rekonštrukcie 86000 m ² súdnych budov sa zrekonštruuje najmenej 77500 metrov štvorcových s cieľom modernizovať a zvýšiť ich kapacitu v nadväznosti na zvýšenie počtu súdnych zamestnancov a sudcov v zlúčených súdnych obvodoch. Projektová dokumentácia rekonštrukcií sa pripraví do 2. štvrt'roka/2022.
4	15 – Reforma justície – Investícia 1: Reorganizácia súdov – Výstavba/obstarávanie nových budov	Cieľ	Plocha vybudovaných alebo kúpených budov súdov (v m ²)		Plocha (m ²)	0	80 500	4. štvrt'rok	2024	Z celkového cieľa vybudovať alebo kúpiť 89216 metrov štvorcových moderných budov pre potreby najväčších súdov v súdnom systéme (mestské súdy, niektoré odvolacie a správne súdy) sa musí vybudovať alebo kúpiť najmenej 80500 metrov štvorcových. Projektová dokumentácia rekonštrukcií sa pripraví do 2. štvrt'roka/2022.
5	15 – Reforma justície – Reforma 2: Boj proti korupcii a posilňovanie integrity a nezávislosti súdnictva	Míľnik	Balík zákonov na boj proti korupcii a posilnenie integrity a nezávislosti justičného systému	Nadobudnutie účinnosti zákona o reforme súdnictva, ústavného zákona, novelizovaného zákona o prokuratúre, novelizovaného trestného zákona a disciplinárneh				3. štvrt'rok	2021	Nadobudnutie účinnosti zákona o správe zaisteného majetku, zákona o reforme súdnictva, ústavného zákona, novelizovaného zákona o prokuratúre a novelizovaného trestného zákona, prijatie disciplinárneho poriadku Najvyššieho správneho súdu SR

				o poriadku Najvyššieho správneho súdu SR						
6	15 – Reforma justície – Investícia 2: Podporné nástroje reformy súdnej mapy – Obchodný register a centralizovaný systém súdneho riadenia	Míľnik	Vývoj a odovzdanie informačného systému – Obchodný register	Úplná elektronická komunikácia obchodného registra s firmami a súdmi				3. štvrt'rok	2023	Uvedenie do prevádzky moderného informačného systému, ktorý umožňuje podnikateľom a súdom, aby činnosti obchodného registra vykonávali plnom rozsahu elektronicky.
7	15 – Reforma justície – Investícia 2: Podporné nástroje reformy súdnej mapy – Obchodný register a centralizovaný systém súdneho riadenia	Míľnik	Vývoj a odovzdanie informačného systému – Centralizovaný systém súdneho riadenia	Nové súdne podania možno spracúvať digitálne				1. štvrt'rok	2025	Uvedenie do prevádzky moderného informačného systému, ktorý umožňuje digitálne riadenie súdnych podaní. Spustenie centralizovaného systému súdneho riadenia zahŕňa migráciu existujúcich údajov všetkých súdov z existujúcich miestnych databáz, digitalizáciu všetkých nových súdnych prípadov, prepojenie všetkých súdov a prepojenia s inými príslušnými systémami verejnej správy.

8	15 – Reforma justície – Investícia 2:	Cieľ	Modernizácia súdneho IT vybavenia pre zamestnancov súdov		Počet	0	6 000	2. štvrťrok	2026	Nakúpi a dodá sa digitálne vybavenie súdov na zefektívnenie ich práce s cieľom vybaviť ich technológiou na efektívne vedenie pojednávaní a úkonov na diaľku. Z celkového cieľa vybaviť 6 100 zamestnancov súdov sa modernizácia IT vybavenia (nové notebooky, dokovacie stanice, monitory, telefóny) uskutoční pre najmenej 6 000 zamestnancov súdov, ktoré budú zreorganizované po reforme súdnej mapy.
9	15 – Reforma justície – Investícia 2: Podporné nástroje reformy súdnej mapy – Podporná analytická platforma	Míľnik	Vytvorenie podpornej analytickej platformy pre sprístupňovanie judikatúry na súdoch	Podporná analytická platforma je plne funkčná.				2. štvrťrok	2026	Analytická podporná platforma pre judikatúru je funkčná a dostupná pre súdy, pričom umožňuje sudcom využívať databázu judikatúry s cieľom urýchliť proces skúmania spisov.